

Dualar üç kısımdır

İ'lem eyyühe'l-aziz! Dualar üç kısımdır.

Birisi: İnsanın lisanıyla yaptığı **kavlî dualar**dır. Savt ve sadâlı hayvanatın, mesela acıktıkları zaman kendi hususi lisanlarıyla çıkardıkları sadâlar dahi kavî dualardandır.

İkinci Kısım: Nebatat, eşcarın bilhassa bahar mevsiminde lisan-ı ihtiyaçla yaptıkları **ihtiyacî dualar**dır.

Üçüncüsü: Tahavvül, tekemmül şe'ninde olan şeylerin lisan-ı istidat ile hissedilen **istidadî dualar**dır.

Evet, her şey Cenab-ı Hakk'ı tesbih ettiği gibi lisanıyla, ihtiyacıyla, istidadıyla dahi Allah'a dua eder.

Üstad bu harika hakikatte, "dua" kavramını sadece ettiğimiz dualardan çıkarıp, tüm kâinatın her an işleyen muazzam bir "isteme merkezi" olduğunu anlatıyor. Kâinattaki her şey, aslında birer dil ile Allah'tan bir şeyler istiyor.

1. Kavî Dualar (Sözlü ve Sesli Dualar)

"Birisi: İnsanın lisanıyla yaptığı kavî dualardır. Savt ve sadâlı hayvanatın, mesela acıktıkları zaman kendi hususi lisanlarıyla çıkardıkları sadâlar dahi kavî dualardandır."

Bu, bildiğimiz "sesli" duadır. Sadece insanın "Ya Rabbi!" demesi değil, can taşıyan her varlığın çıkardığı sesli imdat çağrılarıdır.

Sıkıştığında ellerini açıp "Allah'ım bana yardım et" demen tam bir kavî duadır. Yeni doğmuş bir kedinin annesini bulamayınca acı acı miyavlaması veya aç kalan bir kuşun cik cik ederek çırpınması, o canlının kendi lisanıyla Rezzak olan Allah'a yaptığı "sesli" bir dilekçedir. O ses, kâinatın sahibine giden bir arzuhalidir.

2. İhtiyacî Dualar (Lisan-ı İhtiyaç)

“İkinci Kısım: Nebatat, eşcarın bilhassa bahar mevsiminde lisan-ı ihtiyaçla yaptıkları ihtiyacî dualardır.”

Bitkilerin ve ağaçların konuşacak dilleri, bağırarak sesleri yoktur. Onlar “sessiz” isterler; ama öyle bir hal ile isterler ki, ihtiyaçları dillerinden daha yüksek sesle bağırır.

Bir çiçeği günlerce susuz bıraktığını düşün. Yaprakları solar, boynu bükülür, rengi sararır. O çiçek bağırır ama o **“hali”** (susuzluk ihtiyacı) öyle bir duadır ki; bulutları onun imdadına gönderir veya senin kalbine “şunu sulayayım” merhametini düşürür.

Bahar gelince kupkuru ağaçların uçlarında tomurcukların belirmesi, çiçek açmak için su ve güneş beklemesi, lisan-ı ihtiyaçla yapılan devasa bir toplu duadır.

3. İstidadî Dualar (Kabilyetlerin Duası)

“Üçüncüsü: Tahavvül, tekemmül şe'ninde olan şeylerin lisan-ı istidat ile hissedilen istidadî dualarıdır.”

Bu en derinidir. Bir şeyin içindeki “olma potansiyeli”nin duasıdır. Yani, bir tohumun ağaç olma, bir yumurtanın kuş olma isteğidir. “Gelişmek ve mükemmelleşmek” isteyen her varlık, bu duayı eder.

Bir kayısı çekirdeğini düşün. O çekirdeğin içinde koca bir ağaç olma **istidadı** (kabilyeti) vardır. O çekirdek toprağa girdiği an, o kabilyet lisanıyla der ki: “Ya Rabbi, bende bir ağaç olma programı var, lütfen beni çatlat, beni bu dar kabuktan kurtar ve bir çınar haline getir.”

Yumurtanın içindeki sıvı, kuş olma kabilyetiyle dua eder. O “olma” arzusu, onu bir sanat eserine çeviren İlahi kudreti üzerine çeker.

Üstad'ın koca bir kâinatı “dua eden bir meclis” olarak tarif etmesinin çok sarsıcı bir sebebi var. Bu dersi bir bütün olarak ele aldığımızda, heybemize (hissemize) şu üç devasa hakikati koymalıyız:

Üstad'ın koca bir kâinatı “dua eden bir meclis” olarak tarif etmesinin çok sarsıcı sebepleri olabilir. Bu dersi bir bütün olarak ele aldığımızda, heybemize (hissemize) şu dört devasa hakikati koymalıyız:

1. “Kâinatta Yalnız Değilsin” Hissi

İnsan bazen kendini çok yalnız, dertlerini duyulmaz sanır. Üstad ise diyor ki: “Bak arkadaş! Sadece sen değil; şu saksıdaki çiçek su diye bağıyor (İhtiyacî), toprağın altındaki çekirdek ağaç olmak için yalvarıyor (İstidadî), yavru kedi rızık için feryat ediyor (Kavlî).”

Hissemiz: Kâinat susmuyor; sadece bizim kulağımız her sesi işitmiyor. Her varlık hâl diliyle istiyor, her ihtiyaç bir cevap bekliyor, her cevap da bir Rahmân’ı gösteriyor. Sen de bu düzenin dışında değilsin; aczinle, duanla, ihtiyacınla doğrudan o rahmet kapısına bağlısın.

2. “Cevapsız Dua Yoktur” Emniyeti

İnsan bazen “Dua ediyorum ama kabul olmuyor” der ve küser. Üstad bu üç sınıfa neden dikkat çekiyor? Çünkü bu üç duanın da **reddedilme ihtimali neredeyse yoktur**.

Bir çekirdek “Ağaç olmak istiyorum” diye (İstidadî) dua ederse, Allah onu ağaç yapar.

Bir çiçek “Su istiyorum” diye (İhtiyacî) boyun bükerse, Allah ona yağmuru gönderir.

Hissemiz: Madem en sessiz bitkinin ve en küçük çekirdeğin duası boş dönmüyor; senin gibi “Eşref-i Mahlukat” olan bir varlığın, kalpten kopan “Ya Rabbi” nidası nasıl duyulmaz?

3. “Dua Sadece Ağızla Yapılmaz” Dersi

Biz duayı sadece “avuç açıp bir şeyler söylemek” sanıyoruz. Üstad ise duanın “**hâl ve kabiliyet**” yönünü gösteriyor.

Hissemiz: * Bir işe girmek istiyorsan, sadece dilinle dua etme; o işin gerektirdiği donanımı kuşanarak **istidadınla** da dua et. Bir dertten kurtulmak istiyorsan, sadece söyleme; o dertten kurtulmak için gerekli adımları atarak **ihtiyacınla** da dua et. Yani fiili dua (çalışmak) ile kavî duayı (söz) birleştir.

Ey nefsim; çekirdek çatlayarak dua eder, çiçek solup boyun bükerek dua eder, kuş öterek dua eder. **Sen ise ‘insan’ olarak hem aklınla, hem kalbinle, hem de bütün ihtiyaçlarınla dua edersin.** Kâinatın bu kadar sesine cevap veren bir Zât, senin sessiz gözyaşına mı cevap vermeyecek? Asla!”

4. İnsanın Gecikmiş Duası

Kâinatta her şey ihtiyacıyla dua ediyor: çekirdek ağaç olmak için, toprak bahar için, mide rızık için, göz ışık için, kalp huzur için Allah’a yöneliyor. Her varlık, aczini ve ihtiyacını gizlemeden Rabbine arz ediyor. Peki insan ne zaman dua edecek? Bütün mahlûkat kendi fakrını ilan ederken, insan ne zamana kadar kendini yeterli zannedecek?

Demek insan, sadece başı sıkışınca değil; varlığının her anında duaya yönelmelidir. Çünkü nefes almak ihtiyaçtır, rızık ihtiyaçtır, hidayet ihtiyaçtır, af ihtiyaçtır, huzur ihtiyaçtır, imanla yaşamak ve imanla ölmek en büyük ihtiyaçtır. İnsan ihtiyaçtan yapılmış bir varlıktır; böyle bir

varlığın duasız yaşaması, denizin ortasında susuzluktan ölmek gibidir.

قُلْ مَا يَعْبُؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ

“De ki: Duanız olmasa Rabbim size ne diye değer versin?”

Furkan Sûresi, 25/77

Bu ayet insana şunu söyler: Kıymetin, kendini güçlü göstermende değil; aczini bilip Rabbine yönelmendedir. Dua, insanın Allah katındaki değer kapısıdır. Duasız insan, kendi fakrını unutmuş; ihtiyacını yanlış kapılarda aramaya başlamış insandır.